

Prof. dr hab. n. med.

Leszno, 8 lutego 2020 roku

Edmund Waszyński

ul. Jana Ostroroga 7 m. 22

64-100 Leszno

Email: ewaszynski@gmail.com

Tel. 601 78 37 08

Ocena dorobku naukowego i osiągnięcia habilitacyjnego monografii:

Zasługi naukowe XIX-wiecznych polskich lekarzy ginekologów z ośrodków pozaakademickich

dr nauk medycznych Moniki Zamachowskiej

I. OCENA DOROBKU NAUKOWEGO

Dr Monika Zamachowska ukończyła studia medyczne na Wydziale Lekarskim Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie w 1995 roku. W latach 1997 – 2002 odbyła studia doktoranckie w Katedrze Historii Medycyny UJ CM w Krakowie. W latach 2005 – 2007 była asystentem w Klinice Położnictwa, Ginekologii i Onkologii Szpitala Uniwersyteckiego w Krakowie. W roku 2000 uzyskała specjalizację I stopnia w zakresie ginekologii i położnictwa, a w roku 2009 drugiego stopnia. W latach 2006 – 2008 była zatrudniona na etacie naukowo-technicznym w Katedrze Historii Medycyny UJ CM w Krakowie. Od 2008 roku jest adiunktem we wspomnianej Katedrze. Jej zainteresowania historią medycyny zaowocowały obroną rozprawy doktorskiej pod tytułem *Towarzystwo Lekarskie Krakowskie (1866–1914)*, której promotorem był Prof. dr hab. n. med. Andrzej Śródka.

Główne zainteresowania badawcze Habilitantki można sprowadzić do następujących obszarów: historia Towarzystwa Lekarskiego Krakowskiego, historia ginekologii i położnictwa i innych specjalności medycznych, historia medycyny średniowiecznej. Publikacje z tych obszarów dotyczą polskich szkół naukowo-medycznych, pionierów różnych specjalizacji medycznych, historii nauczania medycyny w Polsce w wieku XVII, XIX i w

początkach wieku XX. Zainteresowania historią medycyny, zwłaszcza historią położnictwa i ginekologii, znalazły swoją egzemplifikację w wygłaszaniu autorskich referatów na konferencjach międzynarodowych i krajowych, na forum Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego, Krakowskiego Towarzystwa Miłośników Historii Medycyny. Na uwagę zasługuje aktywne uczestnictwo dr Moniki Zamachowskiej w działalności dydaktycznej i popularyzatorskiej UJ CM na Wydziale Lekarskim, Lekarsko-Dentystycznym oraz na Wydziale Nauk o Zdrowiu. Przygotowywała zestawy pytań egzaminacyjnych do ustnego egzaminu z historii medycyny dla studentów obu kierunków, egzaminowała też studentów. Była promotorem prac licencjackich na kierunku Dietetyka i promotorem pomocniczym wykładów otwartych z historii medycyny. Autorka opracowała i prowadziła zajęcia fakultatywne dla studentów w zakresie historii i kultury medycznej, przygotowała zestawy tekstowe do zaliczenia fakultetu. Była opiekunem Koła Historii Medycyny UJ CM, sprawowała opiekę nad doktoratem w charakterze promotora pomocniczego.

Na uwagę zasługuje współpraca z Muzeum Archeologicznym w Biskupinie oraz Instytutem Historii Uniwersytetu Śląskiego. Współpraca ta zaowocowała wygłoszeniem referatów w ramach festynów i festiwali organizowanych przez wspomniane instytucje. Dr Monika Zamachowska jest przewodniczącą nieformalnej grupy rekonstrukcyjnej „Cyrulica” działającej przy Katedrze Historii Medycyny UJ CM. Praca w tej grupie zaowocowała wieloma warsztatami i wykładami z zakresu historii medycyny

Badania naukowe Habilitantki wyraziły się w jej udziale w grantach naukowych MNiSW, takich jak *Historia cięcia cesarskiego* (Nr K/ZDS/005639), *Wkład polskich położników niezwiązanych z ośrodkami akademickimi w rozwój medycyny w Polsce w latach 1850–1939* (Nr K/ZDS/006361), *Powiązania rodowe twórców polskich szkół naukowo- medycznych* (Nr K/ZDS/001559) oraz *Polskie szkoły naukowo-medyczne XIX i XX wieku* (Nr K/ZDS/003824).

Ocena dorobku naukowego dr Moniki Zamachowskiej opiera się na 84 publikacjach, doniesieniach zjazdowych oraz rozdziałach w monografiach i podręcznikach. Wartość tego dorobku wyraża się 3,87 punktami Impact Factor (JCR), 12 cytowaniami publikacji według bazy Wwb of Science (WoS). Indeks Hirscha wyraża się liczbą 1.

Wśród dostarczonych mi do ceny prac wiele dotyczy polskich szkół medycznych Krakowa, Warszawy i Wilna. Niezwykle cenne są publikacje omawiające sylwetki zasłużonych lekarzy polskich. Prace mają charakter biografii, ale bardzo szeroko omawiają osiągnięcia lekarzy na

polu nauki. Stanowią one wartościowy wkład w poznanie stanu medycyny polskiej w okresie zaborów, wiele z nich ma walor odkrywczy.

Dr Monika Zamachowska jest Laureatką Honorowej Statuetki Biegańskiego przyznanej przez Towarzystwo Lekarskie Częstochowskie. Otrzymała też wyróżnienie za działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną na Wydziale Lekarskim UJ CM.

W mojej ocenie dorobek naukowy dr Moniki Zamachowskiej ma wysoką wartość poznawczą. Wartości analizy bibliometrycznej są wystarczające do wymagań stawianych kandydatom do stopnia naukowego doktora habilitowanego.

II. OCENA OSIĄGNIĘCIA HABILITACYJNEGO

Tytuł monografii: *Zasługi naukowe XIX-wiecznych polskich lekarzy ginekologów z ośrodków pozaakademickich.*

Monografia zawiera 271 stron tekstu. Na stronie 3 znajduje się spis treści, wymienia on Wstęp oraz 6 rozdziałów, zakończenie, spis ilustracji, bibliografię i indeks osób.

We wstępie (strony 5–15) Autorka omawia w sposób zrozumiały stan medycyny europejskiej i polskiej oraz główne, w sposób przekrojowy, osiągnięcia lekarzy polskich zajmujących się ginekologią i położnictwem w omawianym okresie (jak w tytule pracy). Wstęp ten stanowi podstawę do szczegółowego omówienia osiągnięć prezentowanych w pracy lekarzy.

W rozdziałach 1 – 6 (strony 17–210) Autorka przedstawia w sposób przejrzysty, krytyczny i wyczerpujący sylwetki 13 ginekologów-położników działających w XIX wieku, związanych z różnymi ośrodkami na terenie ziem polskich. Ośrodki te to: Szpital Starozakonny i Ewangelicki w Warszawie, Warszawski Zakład Ginekologiczny, Szpital św. Aleksandra w Łodzi, środowiska lekarskie w Poznaniu, Skierniewicach i w Warszawie. Każdy z rozdziałów zawiera dane bibliograficzne i podrozdziały omawiające osiągnięcia prezentowanej sylwetki. Dokonania lekarzy dotyczą kilkunastu tematów z dziedziny położnictwa i ginekologii, wymieniłem niektóre z nich: cięcie cesarskie, operacje mięśniaków macicy, operacje na przydatkach macicy, gorączka połogowa, rzucawka porodowa, seroterapia w gorączce połogowej, anomalie miednicy kobiecej, obojnactwo, narzędzia i urządzenia medyczne stosowane w ginekologii. Niektóre sylwetki lekarzy ilustrowane są ich portretami. Cenną ilustracją są fotografie stron tytułowych publikacji, narzędzi położniczych itp.

Istotną częścią monografii jest „Zakończenie”, obejmujące strony 223-240. Zawiera ono podsumowanie uprzednio opisanych dokonań lekarzy. Jest ono właściwie wyprowadzeniem wniosków z przeprowadzonych badań. Dorobek publicystyczny i naukowy prezentowanych lekarzy jest imponujący i zadziwia swoją rozległością tematyczną. Podziwu godne jest to, że dokonania te pochodzą z ośrodków nie-uniwersyteckich. Rodzi to określone refleksje dotyczące dorobku naukowego współczesnych lekarzy „prowincjonalnych”.

Z przedstawionych przez habilitantkę faktów wynika wniosek, że wśród lekarzy pracujących w XIX wieku na ziemiach polskich poza ośrodkami akademickimi pojawiały się naukowe osobistości. Zasłynęły one z pionierskich zabiegów czy odkryć. Ich wkład w rozwój polskiej ginekologii i położnictwa był znaczący.

Habilitantka oparła swoje wnioski o bogaty materiał źródłowy. W przedstawionej pracy dostrzec można doskonale opanowanie warsztatu naukowego. W pracy zawarta jest *implicite* metoda porównawcza badań, która jest powszechnie przyjęta w tego rodzaju opracowaniach.

III. POSUMOWANIE

W podsumowaniu mojej opinii stwierdzam, że dr Monika Zamachowska dokonała niezwykle oryginalnego wyboru tematu, że uzyskała znaczący dorobek naukowy, i że posiada umiejętność samodzielnego rozwiązywania problemów naukowych. Napisała monografię stanowiącą podstawę osiągnięcia habilitacyjnego, spełniającą wszelkie wymogi formalne założonego problemu badawczego. Dzieło dr Moniki Zamachowskiej pt *Zasługi naukowe XIX-wiecznych polskich lekarzy ginekologów z ośrodków pozaakademickich* ma duży walor poznawczy, pogłębia naszą wiedzę o dokonania lekarzy w poruszanej tematyce i dopełnia dotychczasowe publikacje historyczno-medyczne dotyczące historii położnictwa i ginekologii w Polsce.

Z poważaniem

Prof. dr hab. n. med.

Edmund Waszyński

